

самоствердження українства серед інших слов'янських народів, які традиційно стояли перед національною історичною і взагалі гуманітарною наукою.

Нині завданням вчених-істориків є якомога повніше інтегрувати у контекст української політичної історії, а також значною мірою й у контекст історії етнокультурної; події, процеси і явища, пов'язані з історією різних племен і народів, як зниклих з історичної арени, так і існуючих нині, від давнини до сьогодення, яким належить певний внесок як у формування сучасної української політичної нації, так і в становлення та розвиток самого українського етносу.

У цьому плані особливий інтерес становить вивчення динаміки міжнаціональних взаємодій і етнокультурних процесів у різні історичні епохи. Є всі підстави стверджувати, що на етапах національного піднесення українства на початку козацької доби, за часів Національного Відродження ХІХ ст. і Визвольних змагань ХХ ст. перебіг цих процесів був особливо інтенсивним: відбувалося об'єднання населення України у політичну націю, яке за тодішніх несприятливих умов не могло знайти логічного завершення і включення до української етнічності безпосередньо як окремих осіб, так і цілих масивів неукраїнського за походженням населення.

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ XVII-XVIII ст.

В. Щербак (кафедра історії НаУКМА)

Витоки української державності простежуються з найдавніших часів: від антів, східнослов'янських племінних об'єднань, Київської Русі. Не були вони знищені і в епоху феодальної роздробленості, відтворюючи у мініатюрі політичну структуру Давньоруської держави.

Литовсько-польське панування не сприяло стимулюванню державотворчої ідеї, оскільки її носії (суспільна еліта) переходили до владних структур панівної нації. Зародження устремлінь створення самостійного державного формування визріває у середовищі нової соціальної верстви - українського козацтва. У

першій половині XVII ст. чітко простежується еволюція даної ідеї: від автономії у складі Речі Посполитої до боротьби за власну державність.

Утворення козацької держави у ході Визвольної війни 1648-1657 рр. під проводом гетьмана Богдана Хмельницького стало знаменним етапом в історичній долі українського народу. З'ясування комплексу суспільно-політичних, адміністративно-територіальних, економічних чинників, які визначали політичну форму влади і зумовлювали сутність державних структур управління, є важливим завданням дослідників.

До кінця XVIII ст. простежуються серйозні зрушення у соціально-економічній сфері функціонування козацької держави. Водночас вона продовжувала залишатися об'єктом політичного тиску з боку сусідніх країн - Речі Посполитої, Туреччини. Демократичні засади козацької влади суперечили їй загальноімперським нормам абсолютистської Росії. Однак традиції по-насьницькому перерваної еволюції Української держави за Катерини II до кінця не були втрачені.

СИСТЕМА УМОВНИХ ЗНАКІВ ДЛЯ ІСТОРИЧНИХ КАРТ-РЕКОНСТРУКЦІЙ МІСТ *Д. Вортман* (кафедра політології НаУКМА)

Одна з проблем, що виникає при складанні карт-реконструкцій міст, - відсутність системи умовних знаків, яка б відповідала вимогам сучасної картографічної теорії. Аналіз наявних карт-реконструкцій свідчить, що умовні знаки для них складаються емпірично. Перевагою системи умовних знаків, побудованих за законами формальної логіки, є гнучкість цієї системи, тобто можливість збільшувати або зменшувати кількість знаків у залежності від потреби, не порушуючи при цьому стрункості системи. Інша перевага - підвищення наочності знаків.

Автор працює над системою картографічних знаків (СКУЗ), яка може бути використана для історичної карти будь-якого міста та його околиць, а також (при певній модифікації) - для